

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

D. Dionysii Carthusiani, luculenta iuxta ac compendiaria in Acta apostolorum exegesis siue commentaria

Dionysius <Cartusianus>

Coloniæ, 1532

VD16 D 1926

Declaratio 12 ca. eode[m] tempore misit He ar. 12

urn:nbn:de:hbz:466:1-38702

adhuc habebant. Hinc Antiocheni fideles, & postea alij
 multi fecerunt collectas, quas suis temporibus miserunt p-
 faris. De qua re in Epistolis Pauli multa leguntur. Fuitque iu-
 stum ut gentiles facti principes spiritualium bonorum fide-
 lium Iudaeorum, de corporalibus suis substantiis recompensam
 facerent eis tempore necessitatis, quod & Paulus, pro minimo
 reputans, si nos (inquit) vobis spiritalia seminauimus
 magnum est si carnalia vestra metamus? **L** & fece-
 runt bonum propositum effectui celeriter mancipantes,
 & malum inopiae prouidentes **L** mittentes ad seniores **L**
 qui in ecclesia illa Hierusalem caeteris profuerunt ac prouide-
 runt **L** per manus Barnabae & Sauli **L** qui erant nuncij
 fide dignissimi. Miserunt itaque, & contulit quilibet iuxta
 quod habuit, implentes illud Tobiae. Quomodo potue-
 ris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit abundan-
 ter tribue. Si autem exiguum, etiam exiguum liben-
 ter impartiri stude. Itaque in articulo necessitatis etiam
 filij parentibus thesaurizare seu prouidere tenentur.
 Nec ista prouisio obuiat verbo Christi dicentis. No-
 lite solliciti esse de crastino, siquidem verbis illis immo-
 derata cura, non ordinata prouidentia inhibetur. Nec
 tentandus est deus, sed piculis humano modo quantum
 congrue fieri potest est occurrendum.

1. Cor. 16

1. Cor. 9.

Tobi. 4.

Matt. 6.

Luc. 12.

¶ **Expositio capituli duodecimi, Eo-
 dem tempore misit.**

Artic. duodecimus.

Eodem tempore **L** de quo in fine precedentis capi-
 tuli dictum est **L** misit Herodes rex **L** filius Ari-
 stoboli filij Herodis Ascalonitae cuius tempore
 natus est Christus, qui Herodes etiam pater fuit Hero-
 dis Antipae a quo Ioannes baptista occisus est, & Chri-
 stus in passione illusus. Porro Herodes de quo nunc fit
 sermo, interfector Iacobi Apostoli a Iosepho vocatur
 Agrippa. Habuitque filium nomine Agrippam qui ei
 successit in regno, de quo infra habetur **L** manus **L** id
 est, virtutem sui exercitus **L** ut affligeret quos-

IN ACTA APOS. EXEG.

dam de ecclesia. Primitiua. id est, quidam Christianos.
 L Occidit autem Iacobum fratrem Ioannis gladio. I. i.
 occidi fecit, ante dies azymorum. L Videns autem quia
 placeret Iudæis. Incredulis occisio Iacobi L apposuit ap
 prehendere & Petrum J tanquam capitaneum Christi
 anorum, vt amplius complaceret Iudæis. L Erant autē
 dies azymorū J id ē paschalis festiuitatis, quando Iudæi
 septem diebus azymis panibus vescebantur, infra quos
 dies Iudæi nō faciliter aliquē occiderūt . L Quē cū ap
 prehendisset misit in carcerem tradens quatuor quaterni
 onibus militum custodiendum. J Sicut centurio appel
 latur qui centum præest militibus, ita quaternio q̄ quatu
 or militibus præest. Sicq; sub his quatuor quaternioni
 bus erāt sedecim milites, ac per hoc viginti simul fue
 runt præter custodes carceris. Commisit enim tam mul
 tis custodiam Petri, ne aliqua arte effugeret, quia He
 rodes non ignorauit multa mirabilia facta fuisse
 a Petro, ideo caute fecit eum seruari, sicut & Iudas de le
 su dixit Iudæis. Ducite eum caute, ne, scilicet, vestris e
 manibus elabatur L volens post pascha producere eum
 populo J Iudæorum, vt occideretur ad voluntatē
 eorum. L Et Petrus quidem seruabatur in carcere, ora
 tio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad deum
 pro eo J quia magis necessarius fuit ecclesiæ tamquam
 princeps Apostolorum, & eminentior in operibus mi
 raculorum. L Cum autem producturus eum esset Hero
 des. J id est, populo præsenraturus ad mortem L in ipsa
 nocte. J Idē quo hoc facere voluit præcedente L erat Pe
 trus dormiēs inter duos milites, vinct⁹ carenis duab⁹, &
 custodes ante ostium custodiebāt carcerem. J Vnde cō
 stat eum sic custoditū, quod humana via siue industria,
 nequiuisset effugere. L Et ecce angelus domini astitit, &
 lumen refulsit in habitaculo. J angelus enim cū splendi
 do vultu apparens carcerem illustrauit, solus tamē Pe
 trus lumen illud aspexit, miraculose deo id per agente,
 ne & alij illud viderent L Percussioq; latere petri, exci
 tavit eum dicens: Surge velociter, Et ceciderūt catenę
 de manibus eius. J angelo eas dissolvente. L Dixit autē

angelus ad eum, præcingere. Id est, cinge te. Vt enim Scholastica refert historia ex verbis Bedæ, petrus deposuit cingulum suum propter molestiam carceris, vt tunica circa pedes demissa temperaret frigus noctis. Quo datur exemplum deuotis, quod tempe corporalis molestiæ, atque angustia magnæ, liceat eis aliquid de proposito sui rigore laxare. Insuper secundum Cassianum quoniam Helias & petrus cingulis vsi leguntur, monachi in desertis cingulis utebantur. & calcia te caligas tuas. Id est, calciamenta tua indue. Dicunt aliqui quod caliga genus sit calciamenti non habentis corium super pedem, quod quidam sandalium vocant. Nunc autem caliga in alia significatione accipi solet. Et fecit sic. Et dixit illi. Circunda tibi vestimentum tuum, & sequere me. Et exiens. Carcerem. sequebatur eum. scilicet angelum. & nesciebat quia verum est. Id est, aliquid reale. quod per angelum fiebat. scilicet eductio eius de carcere. Existimabat autem se visum videre. id est, omnia ista putabat in imaginaria visione sibi monstrari, non realiter exhiberi. Ex quo apparet, quod non plenarie vigilauit, sed imperfecte. Aliqui namque in somno surgunt & gradiuntur. Transeuntes autem primam ac secundam custodiam. id est, custodes per duo loca diuisos, seu duobus partitos ordinibus, ex omni enim parte adhibuerunt custodiam, ne aliqua industria petrus euaderet. Custodes autem somno fuerunt oppressi, aut tali cæcitate percussi, quali serui regis Syriæ sub Helisæo, aut alio simili modo diuina virtute detinebantur ne petrum egredi entem sentirent, aut prohiberent. Venerunt ad portam ferream. quæ putatur fuisse in atrio carceris atque exterior. quæ ducit ad ciuitatem. Hierusalem. Ex qua elicitur, quod carcer extra urbem fuit, aut in exteriori eius parte. quæ vltro aperta est eis. potestate diuina atque angelica. Nam & angelicis spiritibus materia corporalis obedit, quo ad motum localem. Et exeuntes. per ferream portam processerunt vicum vnum. urbem intrando. & continuo discessit angelus ab eo. repente disparens. Et petrus ad se reuersus. id est, compos mentis.

ris effectus, & ratione plenarie vtens. ¶ dixit. ¶ Nūc scio
 vere. ¶ & experimentaliter. ¶ quia misit dominus ange-
 lum suum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni
 expectatione plebis iudæorum. ¶ In omnibus vtitur pe-
 trus stilo armato & eleganti, & frequenter difficili, sem-
 perque sententioso. ¶ Consideransque. ¶ quomodo es-
 set eductus, & vbi nunc esset, quoue diuerneret. ¶ venit
 ad domum Mariæ matris Iohannis qui cognominatus
 est Marcus. ¶ fuitque consobrinus Barnabæ, non Mar-
 cus Euangelista. ¶ vbi erant multi congregati. ¶ mente
 & corpore tanquam deuotissimi. ¶ & orantes. ¶ inter cę-
 tera pro petri liberatione. ¶ Pulsante autem eo, pro-
 cessit puella nomine Rhode. Et vt cognouit vocem pe-
 tri præ gaudio non aperuit ianuam. ¶ cupiens scæminea
 festinatione letum rumorem suis insinuare. ¶ sed intro-
 currens, nunciauit Petrum stare ante ianuam. At illi di-
 xerunt. ¶ Insanis. ¶ tanquam illusa & ratione priuata.
 Hoc dixerunt attendendo ad naturalem rerum poten-
 tiam, per quam impossibile videbatur quod dicebatur.
 ¶ Illa autem affirmabat sic se habere. ¶ Illi autem dixe-
 runt. ¶ Angelus eius est. ¶ Ex hoc loco atque ex alijs mul-
 tis probatur quemlibet hominem habere angelum san-
 ctum custodem, qui etiam vicissim apparent in specie
 eorum, quibus sunt deputati. ¶ Petrus autem perseue-
 rabat pulsans. ¶ more eorum qui educti clam de capti-
 uitate, non libenter diu stant extra domum. ¶ Cum au-
 tem aperuissent ostium, viderunt eum, & obstupue-
 runt. ¶ viso tam miraculoso effectū, & causam nondum
 scientes. ¶ Annuens autem eis manu, vt tacerent. ¶ ne eo-
 rum strepitu & clamore gaudio petri præsentia per-
 ciperetur, & vt miraculum cum silentio modeste aduer-
 terent. ¶ narravit quomodo dominus eduxisset eum de
 carcere. ¶ per angelum. ¶ Dixitq;. ¶ Nunciate Iacobo. ¶ scilicet
 episcopo Christianorum in Hierusalem. ¶ & fra-
 tribus hæc. ¶ vt sciant se exauditos, & deo gratias agāt
 atque letentur in domino. ¶ Et egressus. ¶ de Hierusalem
 eadem nocte. ¶ abiit in alium locum. ¶ Facta autem die. ¶
 quo Herodes decreuit petrum producere populo. ¶ erat

non parua turbatio inter milites quidnam factum es-
 set de petro. Quomodo abisset. Timebant autem ne He-
 rodes tali pœna eos afficeret, quali petrum afficere co-
 gitauit. Herodes autem cum requisisset eum. scilicet
 petrum. & non inuenisset. Nam & portæ & ianue
 apertæ inuentæ fuerunt vt creditur, cum hoc de porta
 ferrea apte dicatur. Inquisitione facta de custodibus. .i.
 diligenter sciscitatus ab eis, quomodo petrus euasisset
 .i. iussit eos addici, .i. id est, carceri mancipari, vel du-
 ci (vt aliqui textus habent) id est, sibi præsentari ad pu-
 niendum eos de negligentia, Non tñ nocuit eis postea
 vt decreuit, domino prouidente, ne petri ereptio, fieret
 alijs mortis occasio; Herodes enim morte fuit præuen-
 tus vt subditur. Descendensque a iudæa in Cæsareã
 Palestinæ, secundum Bedam. Ibi moratus est. ad de-
 bellandum aduersarios suos. Erat autem iratus
 Tyrñs & Sidonijs. At illi vnanimis venerunt ad eum. .i.
 vt ei reconciliarentur, quasi resistere non valentes. &
 persuaso. .i. id est, informato. Blasto qui erat super cu-
 biculum regis. .i. id est, cubicularius eius. postulauerunt
 pacem. per Blastum, qui loquebatur pro eis. eo quod
 alerentur regiones eorum ab illo. .i. id est, de bonis ter-
 ræ Herodis, q̄a angustæ erant eorũ. prouinciæ, nec pote-
 rant tam vicini regis, Cæsari charissimi, inimicitias fer-
 re. Statuto autem die. .i. id est, ab Herode præfixo ad lo-
 quendum Tyrñs atq; Sidonijs. Herodes vestitus veste
 regali sedit pro tribunali. ad ferendum sententiã. &
 concionabatur ad eos. .i. blandis, ornatis, egregijs ver-
 bis loquutus est eis. Populus autẽ acclamauit. Hero-
 rodi. dei voces & non hois. quas audimus, sunt. Et sic
 diuinis præconijs non humanis eum laudabant, ascri-
 bentes ei diuinitatem quandam, & laudem deo solum-
 modo debitam. Confestim autem percussit eum ange-
 lus domini. .i. id est, intus plagauit grauissimo verris do-
 lore. eo quod non dedisset honorem deo; .i. pœonia sibi
 blasphemanter ascripta spernendo, seq; humiliando,
 & deo vero talia ascribendo. & consumptus a vermi-
 bus, qui intra eum oriebantur putrescentibus carnibus

eius L expirauit. I infra quinque dies secundum Iosephum. L Verbum autem domini crescebat & multiplicabatur. I id est, Herode fidei persecutore occiso Euangelica prædicatio circumquaque diffundebatur, & pluri-
mi conuertebantur. L Barnabas autem & paulus reuer-
si sunt. I Antiochiam L ab Hierosolymis, expleto mini-
sterio. I .i. allatis ibi elemosynis seu collectis ab Antio-
chia missis, sicut in fine præcedentis capituli scriptum
est L assumpto Iohanne q cognominatus est Marcus. I
de quo in isto capitulo dictum est.

Elucidatio capituli decimi tertij.

Erant autem in ecclesia.

Articulus decimus tertius.

ERant autem in ecclesia quæ erat Antiochiæ pro-
phetæ & doctores. I quemadmodum scribit apo-
stolus, in primitiua ecclesia fuerunt diuersa do-
na gratiarum, officiorum & statuum, iuxta illud. I ad
Cor. I 2. Quosdam posuit deus in ecclesia, primo aposto-
los, deinde, prophetas, tertio doctores. Itaq; prophetæ vo-
cati sunt, propt̄ reuelationem futuroꝝ. Doctores prop-
ter scripturarum interpretationem, populor̄ informa-
tionem, prætorum enarrationem. R ōt̄ q̄q; ad eosdem
referri. Nā quidam eorū prophetæ erant pariter & do-
ctores L in quibus Barnabas, & Simon qui vocabatur
Niger. I ad distinctionem Simonis petri. Et dictus est ni-
ger, vel a colore, si niger sumatur latine. Vel quasi ascē-
dens a virtute scilicet in virtutem, si Niger sit nomen
Hebræum. Niger enim quādoq; Hebræum est, & inter-
pretat̄ ascendens. Veruntamen aliqui sortiti sunt hu-
iusmodi noīa absq; inexistētia, proprietatis actionis seu
q̄litas designatæ p̄ ipsum, imo aliq; a contrario sensu
noīa sortiuntur L & Luctus Cyrenensis. I a Cyrene ciui-
tate sic appellatus. L & Manachen, qui erat Herodis
tetrarchæ. I qui vocatus est Herodes Antipas quē Chri-
stus nominat vulpem, & decollauit Iohannem. L colla-
taneus. I .i. eodem cum eo lacte educatus L & Saulus.
Ministrantibus autem illis domino. I in actibus virtuo-